

SPOROM MODOM DO ZDRAVIJEG OKOLIŠA

Profesorica Veselovac projekt je osmislila kao voditeljica Humanitarne sekcije učeničke zadruge „Celestina“

Foto: Zrinka Puljić

Možete li nam, za početak, reći značenje samog izraza „spora moda“?

Spora moda je pristup modi koji naglašava kvalitetu, dugovječnost, etičku proizvodnju i održivost. Za razliku od brze mode, koja se temelji na masovnoj proizvodnji jeftine odjeće s kratkim životnim vijekom, spora moda promovira stvaranje i kupnju manje količine odjeće.

Ljudi često kupuju odjeću zbog psiholoških razloga kao što su osjećaj zadovoljstva ili kao oblik zabave.

Što mislite, zbog čega je u današnje vrijeme proizvodnja odjeće tako velika?

Zato što ljudi danas kupuju odjeću puno češće nego u prošlosti što nije uvijek posljedica stvarne potrebe, već je potaknuto marketingom, pojavom brze mode te željom za novim, modernim komadima odjeće. Ljudi često kupuju odjeću zbog društvenih i psiholoških razloga, kao što su osjećaj zadovoljstva, statusa, pripadnosti određenoj grupi ili kao oblik zabave i način podizanja raspoloženja. Također, snižene cijene odjeće u trgovinama brze mode omogućavaju ljudima da kupuju više, čak i ako im nije stvarno potrebno. Često se kupuju veće količine jeftinije odjeće

koja se brzo istroši i zamijeni novom.

Koliko je dugo projekt „Spora moda – ekološki izazovi“ trajao i tko je u njemu sudjelovao?

Trajao je kroz cijelu školsku 2023./2024. godinu, a sudjelovalo je dvadesetak učenika Humanitarne sekcije učeničke zadruge „Celestina“ i ja kao voditeljica te sekcije.

DRUŠTVENE PROMJENE PREMA ODRŽIVIJEM NAČINU ŽIVOTA

Što je, zapravo, bio cilj projekta?

Cilj je bio podizanje svijesti o negativnim utjecajima brze mode,

Foto: Antonio Čmelak

čime bi se potaknule društvene promjene prema održivijem načinu života. Dakle, da manje odjeće završava na odlagalištima, da se ona reciklira za ponovnu uporabu ili za proizvodnju novih proizvoda, da se razbiju predrasude o korištenju rabljene odjeće, da se u izradi odjeće koriste ekološki prihvatljivi materijali. Time bi se postiglo da se smanji zagađenje vode, zemljišta i zraka na način da se kupuju manje količine odjeće zbog čega bi došlo do njene sporije proizvodnje.

Foto: Antonio Čmelak

A kako ste došli na ideju da osmislite taj projekt?

Ideja je nastala dok se pripremao kratki projekt prodaje spore mode za „Marijine obroke“ početkom 2023./2024. školske godine. Nakon toga krenuli smo u istraživanje literature vezane uz sporu i brzu modu. Na osnovi istraživanja izradili smo edukacijske materijale – plakate i kartice – kako bismo poučili učenike o utjecaju modne industrije na klimatske promjene i globalno zatopljenje. Inače, modna industrija je druga najveća indu-

strija po zagađivanju životne sredine, gdje se uzimaju u obzir zagađenje vode, emisije ugljičnog dioksida i kemikalije koje se koriste u proizvodnji te količina otpada koji nastaje. A ugljični dioksid pogoduje stakleničkom efektu koji dovodi do klimatskih promjena u vidu globalnog zatopljenja Zemlje.

BROJNE AKTIVNOSTI UKLJUČENE U PROJEKT

Što je projekt još uključivao?

Proveli smo edukacije učenika u našoj školi te u prijateljskoj osnovnoj školi u Marijancima; anketirali smo učenike prije i nakon edukacije kako bismo utvrdili jesu li učenici dobili dobre informacije bitne za promjenu u odabiru brze i spore mode; prikupljali smo rabljenu odjeću učenika i nastavnika; imali smo radionice makeovera – zadržari podijeljeni u timove dizajnera, krojača i manekena pripremili su ljetnu kolekciju rabljene odjeće te smo održali modnu reviju u školi; izradili smo razne proizvode za kućne ljubimce; prodavali smo rabljenu odjeću i izrađene proizvode u školi te na školskom Proljetnom sajmu. Sav prihod od prodaje uplatili smo u humanitarne svrhe, za „Marijine obroke“. Također, razgovarali smo s gospođom Majom, poslovočkinjom second hand trgovine Textile house u Osijeku.

Učenicima je omogućeno stjecanje širokog spektra znanja i vještina.

Koje su sposobnosti i vještine učenici razvijali sudjelujući u ovom projektu?

Stvarajući nove, inovativne proizvode od rabljene odjeće razvijali su kreativnost, vještine krojenja, šivanja, dizajna i drugih tehničkih vještina povezanih s proizvodnjom odjeće. A kroz proces prodaje svojih recikliranih proizvoda razvijali su poduzetničke vještine, uključujući marketing, određivanje cijena i komunikaciju s kupcima. Dakle, učenicima je omogućeno stjecanje širokog spektra znanja i vještina, od razvijanja ekološke svijesti, održivosti i odgovorne potrošnje do poduzetničkih sposobnosti.

A kakvi su rezultati spomenute ankete provedene među učenicima nakon edukacije?

Nakon što su saznali nešto više o negativnim utjecajima brze mode, njih 36% je izrazilo da će promijeniti svoje kupovne navike, njih 24,7% neće, a 39,3% je neutralno po tom pitanju.

Od gospođe Maje iz Textile housea saznali smo da rabljenu odjeću kupuju potrošači svih uzrasta i ekonomskog statusa.

Biste li mogli nešto izdvojiti iz spomenutog razgovora zadržara s poslovočkinjom second hand prodavaonice Textile house gospođom Majom?

Od gospođe Maje iz Textile housea saznali smo da su na početku imali poteškoća u poslova-

nju zbog predrasuda prema rabljenoj odjeći, ali je nakon dvanaest godina rada porasla svijest potrošača. Sada rabljenu odjeću kupuju potrošači svih uzrasta i ekonomskog statusa.

PROMICANJE EKOLOŠKE ODGOVORNOSTI I DRUŠTVENE SVIJESTI

Nakon završetka ovog projekta, molim Vas da nam iznesete neke svoje zaključke o njemu.

Vidim pomake u načinu razmišljanja učenika i spremnosti za promjenu načina kupovanja,

ali još uvijek vladaju predrasude vezane uz korištenje rabljene odjeće. Pokazalo se da aktivnosti vezane uz sporu modu ne samo da su održive, već i značajno pridonose unaprjeđenju rada učeničke zadruge. Težimo daljnjem istraživanju i širenju ovih aktivnosti kako bi se povećala održivost, kreativnost i financijska stabilnost zadruge. Dugoročno, težnja i plan aktivnosti naše zadruge je da ove aktivnosti postanu temelj za razvijanje održivih poslovnih modela unutar naše škole i šire zajednice, promičući ekološku odgovornost i društvenu svijest.

Kupujete li i Vi u second hand trgovinama?

Foto: Antonio Čmelak

Volim otići u takvu trgovinu i pogledati što nude, nažalost, u mojoj sredini nema izbora jer se prve takve trgovine nalaze u Osijeku, a i kvaliteta trgovina je bolja vani i u Zagrebu. Nekako više radim preinake, osvježavam svoju robu modnim detaljima i od stare odjeće krojim novu. Odjeću također prenamijenjujem za kućne ljubimce. Kreativnim pristupom pronalazim nove ideje za svu odjeću za koju to mogu.

Želite li nešto poručiti mladima kao kupcima odjeće?

Da razmisle koliko i što kupuju – kupuju li iz potrebe ili zbog akcija, mode i podizanja raspoloženja te ih tako dovesti do pozitivnih promjena pri odabiru brze ili spore mode. Budućnost ovoga svijeta je u njihovim rukama, klimatske promjene i globalno zatopljenje samo oni mogu zaustaviti odgovornim ponašanjem.

Foto: Antonio Čmelak